

אִמְנָאוֹצֵר

(מְקֻצֹעַ ; תְּכוּנָה ; הַגְּדָרָה)

אַרְכִּיטֶקְסְטוֹרָה שֶׁל אִמְנָוֹת

אוֹצְרוֹת אִמְנָאוֹצֵר: אִפִּי גֵן, דוֹרוֹן פִּישְׁבִּיץ

גִּלְרִיָּה עִירוֹנִית לֵאמְנוֹת בֵּית גוֹרְדוֹן-לוֹנְדוֹן, רֵאשׁוֹן-לְצִיּוֹן

גלריה עירונית לאמנות, בית גורדון-לונדון, ראשון-לציון

מנכ"ל החברה העירונית לתרבות, נופש וספורט אלי פולק
מנהלת אגף אמנות, כותרים ומורשת רות מקבי
מנהלת תחום אמנות אפי גן

תערוכות אוגוסט - אוקטובר 2018

אוצרות אמנאוצר : אפי גן אוצרת, דורון פישביין אמן

קטלוג:

עיצוב סטודיו עידית וענת www.iditanat.co.il

הפקה דפוס כתר

צילום עבודות של אריה ברקוביץ אבי חי

צילום עבודות של רוני וחדרה ראובן עמרם כהן

כל המידות נתונות בס"מ גובה/רוחב/עומק
כל הזכויות שמורות לגלריה העירונית לאמנות, ראשון-לציון ולאמנים

אחד העם 8, ראשון לציון, טלפון: 03-7572821, www.hironit.co.il

רוני וחרוה ראובן מציגים בתערוכתם **"מדורת השבט/ת"** עבודת הצבה משותפת המכילה סימנים בציור ובחומר למקום, מרכז קומוניקציה ארכיטיפי. עבודות החומר של חדוה שואלות מעולמות בהם הצורה היא גולמית. זהו ניסיון ללכוד משהו ראשוני: טביעת כף, תבליט מערה, כלים ממתבח קדמוני? אצל רוני הציור על עץ שהציג בתערוכת היחיד האחרונה שלו (2018 - בית האמנים, ת"א) מקבל סוג של תפנית. העצים נעשו דקים יותר, כמעט כמשחק "דוקים" ענקי, והם דוקרים, יוצאים מן הקירות - לעבר המרכז. ציורי המים מרמזים על עולם אחר, אפל, פראי.

אריה ברקוביץ מציג בתערוכתו **"איפה אריה?"** עבודות ציור, רישום ופיסול. חלקן תלויות חלקן מונחות וכולן כשפה בסיסית, מודולרית, משעשעת מחד ומאידיך מחזיקה קצוות. פרסונה המתחבאת בעץ, או יוצאת ממנו תוך שהוא מדביק, מאחה, חובש. הציור והרישום כמו גם היחידות הפיסוליות אוחזים במוטיבים חוזרים שהם כאבני בניין בסיסיות בשפה האמנותית של ברקוביץ: דקל, בית, ענן. ריבוי העומד בניגוד ל"לבד" העולה מתוך כל יצירה. בעבודתו הפיסולית באה לידי ביטוי ראייה ברת קיימא המעניקה לאובייקטים כוח על-זמני, כזה שעיקר את האובייקט מתפקודו הראשוני ושלה אותו למחוזות אחרים, בהן הוא יכול להישאר כמי שמסמן שפה, מסמן ביוגרפיה, מסמן חיים.

נאוה הראל שושני מציגה בתערוכתה **"מציאות תפורה"** - צילומים מטופלים. אלו צילומי עיתונות 'המכים בבטן הרכה', שכן הם מעמתים את העין והדעת עם המציאות הכואבת של המעבר במחסומים, ועם אירועים קשים בשטחים. באמצעות הטיפול המיוחד לו זוכה כל צילום, הן הופכות לפתייניות לרגע, לשכיות חמדה. הילד הנתפס במצלמה - נשאר בתמימותו, נהגת האמבולנס - נינוחה, וסורגי המחסומים הופכים לתכשיטים. פעולה המכריחה את הצופה לצפות משך ארוך יותר בצילום.

החדר המרכזי בגלריה מאיר את עבודת האוצרות המשותפת. זהו חדר שהועדנו למחשבות, לטקסטים, לסרטים. חדר שהרעיון בו הוא לחשוב על פעולת השדה האומנותי, על הפלטפורמות שמביאות אלינו אמנות, על "אמנאוצר". הכוונה להצביע על תופעה ולהעיר עליה באופן שיעורר את הצופה לחשוב גם על ציירה של "עגלת האמנות".

אריה ברקוביץ ; איפה אריה?
רוני וחרוה ראובן ; מדורת השבט/ת
נאוה הראל-שושני ; מציאות תפורה

אַרְכִיטֶקְסְטוּרָה שֶׁל אַמְנוֹת

שתי המילים: אמן/אוצר מחוברות יחד לכדי מילה הנשמעת מוזר: "אמנאוצר".

תופעה ה"אמנאוצר" רווחת ומוכרת בעולם האמנות המקומית, ושכיחותה בישראל (רבה יותר מאשר במקומות אחרים) משכה את הדעת לנסות להאיר ולהעיר על התופעה.

אל מסע אוצרות התערובות התלווה האמן דורון פישביין. דורון הצטרף בנפש חפצה וליווה את התהליך תוך שהוא מרחיב בדרך ומאיר את המחשבה על "אמנאוצר". מבט אל עבודתו האמנותית של דורון נמצא בחדר המרכזי בגלריה.

רשימת ה"אמנאוצר" שבנינו בתחילת הדרך, כללה עשרות אוצרים/אמנים פעילים (מרביתם אוצרים לפרקים או בחללים מזדמנים, מיעוטם אוצר באופן קבוע בחללי תצוגה ציבוריים).

בחרנו שלושה אמנים-אוצרים שאת עבודתם האוצרותית אנחנו מכירים זה שנים, ואל עבודתם האמנותית התוודענו בביקורי סטודיו תוך כדי בניית התערוכה ותוך כדי שיחות איתם ואודותיהם. לכאורה הייתה זו בחירה נוחה, אולי "קומפורט זון" שלנו, אלא שהיכרות רבת שנים יכולה להיות חומר הפכפך, נפיץ, הנשען על ציפיות ולא פשוט בעיקרו. הפרסונה האוצרותית של כל אחד מהם מוכרת באופן מובהק לעיתים יותר מהפרסונה האמנותית.

אריה ברקוביץ מנהל ואוצר ראשי של בית האמנים בתל אביב. **רוני ראובן** אוצר ומנהל הסדנה לאמנות ביבנה. **נאוה הראל שושני** אוצרת (לשעבר) של הגלריה לאמנות בבית יגאל אלון (הגלריה נסגרה לפני כשנה וחצי) ואוצרת מלווה של הגלריה במחניים.

בחרנו באוצרים של חללים ציבוריים מוכרים בתל אביב ובפריפריה. כל אחד מהם החל דרכו כאמן, למד במסגרות לימוד מוכרות של אמנות בישראל ומשם צמח כאמן פעיל בעל סגנון מובהק וכאוצר פעיל ואחראי על חלל מסוים שהפך להיות חלל מזוהה עם עבודתו. כל אחד מהם הפך לאחראי להבאת אמנות לקהילה באופן שוטף. לבחירתה, הצגתה, לקשר עם עיתונות, קהל, ומערכות מוניציפליות. לכאורה שתי קריירות שונות הנעות על מסלולים דומים אך לא שווים.

תת הכותרת לתערוכה:

ארכיטקסטורה של אמנות שולחת אסוציאטיבית אל הקשרים נוספים: אל ארכאולוגיה של החיפוש, אל השכבות שעלינו כאוצרים לגלות, אל הטקסטורה של עבודה / כלל עבודות / כלל תקופה, כמו גם אל טקסט המלווה ומפענח את היצירה האמנותית. נקודת ההנחה היא שעבודת האוצרות מורכבת, רבת שלבים ואינה מזכירה את עבודת האמנות הנעשית בד"כ בסטודיו ולבד. האוצרות לעומת מעשה האמנות, התפתחה בישראל בעשרות השנים האחרונות לכדי מקצוע מובהק המלווה את העשייה האמנותית.

רצינו לדעת כיצד הגיע האמן אל האוצרות. עניין אותנו האם מתרחשת חפיפה, זליגה או השפעה בין עבודת האוצרות לאמנות ולהיפך, ובעיקר - האם היות האוצר אמן ולהיפך, משמשת מקור כוח לאמנותו או לאוצרותו, ואם כן באלו אופנים.

אריה ברקוביץ ; איפה אריה?

חלל התערוכה מכיל ציורים רישומים ופסלים. עבודות ציור ורישום תלויות על קיר, פסלים עומדים על גבי כנים ועבודות פיסוליות תלויות על קיר. במרכז החדר, עבודה פיסולית גבוהה הנושאת את שם התערוכה, כנקודת מגוז ממנה נטוות פרופורציות לשאר החלקים.

אריה ברקוביץ – אמן שהוא גם אוצר, אוצר שהוא גם אמן, בחר לתערוכה את השם 'איפה אריה?'. בחירה מצחיקה ומבריקה כאחד הנשענת על שמה של סדרת ספרי ילדים שנוצרה על ידי צייר בריטי ונקראת בגרסתה העברית: 'איפה אפי?' (הקורא צריך לאתר איש מסוים – אפי, בתוך ציור עמוס בדמויות ובפרטים שונים). השם מרמז על הקשר שנוצר בין אוצרת החלל (אפי) לאמן (אריה) ומכוון לחיפוש ולבירור האוצרותי בעקבות כותרת התערוכות המוצגות במקבץ זה – א מ נ א ו צ ר. 'איפה אריה?' מרמז לצופה בתערוכה את שעליו לעשות: לחפש עיקר, כיוון, או את אריה ברקוביץ!

לאורך השנים תערוכותיו מביאות שפה אומנותית 'ברקוביצית' ברורה: חלקי עץ, וחומרי 'רדי מייד' מחוברים יחד, ציורים ורישומים המכילים סימנים וסמלים חוזרים. הזרם הדאדאיסטי באמנות ונוכחותו בשדה האמנות הישראלי (רדי מייד, קולאז' ואסממבלאז'), קבוצת ה-Arte Povera האיטלקית¹ כמו גם רפי לביא, השפיעו תוך כדי התעצבותה של שפתו האמנותית. קריאה כזאת היא רק ראשונה וכללית, מעין מסגרת

לנראה (המצמצמת וחוטאת לעיקר). אריה ברקוביץ הוא יוצר עכשווי אשר רוח התקופה נושבת אל תוך ועם יצירתו, אך שפתו האומנותית מובחנת, סמלית, דקה (ההיפך מדשנה) אך מרובת איברים. במובן מסוים היא פועלת כרישום קליגרפי, או כשיר הייקו יפני. קו, צורה, חלל, וגם סימניו של מקום: עץ דקל, בית, ענן. תחושות של בדידות ושקט קיומי. הרבה ריק ואין. עבודתו הפיסולית והציורית מחזיקות זיקה אל מוזיקה. מעין וריציה מהירה, אטיוד שהוא כתליד לכל מה שרצה לומר. העבודה מודעת לחלל, לתוקף שניתן לחומר בחלל וככזו היא 'מחזיקה עצמה' ונוכחת. תנועה עגולה, רישומית שאינה חדה, מתחברת לתנועות אחרות קצרות וארוכות. לעיתים מחבר אריה עוד דבר מה אל הגופים הפיסוליים – ויש בזה מן ההומור, כאילו לא ממש הרצין מול מה שגואה בו כל העת.

ציור גדול (אקריליק על בד) נבחר לתערוכה. באמצעו סערה: סערת מכחול או מברשת, תנועה עגולה, לא ענן בודד, אלא כוח גדול התופס מרכז ועומד בניגוד לשאר, למה שמתחתיו. סערה תלויה. לפניו ואחריה נוכחים השקט והאין. היא מתחוללת מעל הקו ומעל הבית שמתחת, עומדת כענן גשם עצום, גדל מידות. יש בעבודה הזו דבר מה שמניע אותי כצופה, מרגש אותי ומסעיר.

לאחרונה ראיתי את תערוכתו של האמן נועם תורן² בתל אביב. (יליד מקסיקו. חי ופועל ברוטרדם). תורן כתב מחזה ואת התפאורה

1. באיטלקית: "אמנות ענייה". זהו כינויה של קבוצת אמנים איטלקים אשר פעלו בשנות השישים והשבעים של המאה ה-20 ויצרו אמנות העושה שימוש בחומרים דלים וזולים, חסרי "הילה" אמנותית כגון מתכות, אבנים, עצים וכדומה, בהשפעת אמנות הפופ ארט.

2. 'מטאור בוקר יאיר את דרכו של הפועל' (גלריה רואו ארט- ת"א, אוצרת: לאה אביר יוני 2018)

מרגש ומאפשר לצופה לנוע בין אטיודים, לחייך נוכח 'רדי מייד' ובעיקר ליהנות מהתנועה ועצירתה.

אריה - תל אביבי ונדמה שצריך להתעכב על הייחוס הזה. תל אביב היא העיר הבאוהאוסית⁴ המובהקת בישראל. על פי אחת הסברות מקור השם 'באוהאוס' הוא במונח "באוהיטה" (Bauhütte), שפירושו "צריף הבנאים". בבואו להקים בית ספר לאמנות האדריכלות, מצא ולטר גרופיוס (מייסד בית הספר "באוהאוס") לנכון לקרוא למוסד על שמו של אותו צריף בנאים, בו ילמדו התלמידים את רזי אומנות הבנייה מטובי האדריכלים והאמנים בדורם. הפירוש המילולי של השם "באוהאוס" הוא "בית הבנייה". אריה מקיים דרך קבע ובמשך שנים רבות פעולה אקלקטית של איסוף פסולת נגריות אל הסטודיו. התוצאה הפיסולית, שפתו האמנותית 'הברקוביזית' מהדהדת את 'צריף הבנאים'. האמן, המבקר, כתב עיצוב (עיתון הארץ) לשעבר, והמורה - כל אלו חלקים הקיימים בו במקביל והם מקיימים דיאלוג קבוע בין קווי המתאר של בתים ובין שפתו האומנותית הנובעת מתוכו, אך היא גם סך ההשפעות הפועלות עליו.

איפה אריה? קשה למצוא באחת את אריה. זוהי שאלה מורכבת שיש לה תשובות רבות. החידה כמעט ונפתרת אלא שתמיד תישאר חידתית במובן מסוים, שכן הוא אורז, מחבר, מדביק, משלב, מעמיס, מעביר, מעתיק ומניע את 'עגלת חייו'⁵ וזו מכילה את סימניו של היחיד שהוא גם חלק מתוך הסך, שלם הגדול מחלקיו.

למחזה צייר, בנה והציג בגלריה. לוחות מעץ פשוט המצוירים כסצנות. חשבתי על הדרך שעשה ברקוביץ מציור והכנת תפאורות להצגות, אל גיבוש השפה האומנותית שלו. החלק המעשי של הכנת תפאורות לא נוכח ישירות מולנו. עם זאת, בבסיס היצירה עומד איזה רגע הרואי שנעצר ואריה מצייר/ מנגר אותו אל בד, עץ או אל קיר. יש ברגע החדש שנוצר איזה ליכוד מחדש של מה שכבר היה (עצים שנזרקו מנגריות, זיכרונות רחוקים של בית, או תנועת הגירה או עקירה³) וזה

3. בטקסט תערוכת היחיד של ברקוביץ 'ארזתי לבד' (גלריה עירונית- רחובות. אוצרת: אורה קראוס, יוני 2017) גוף עבודותיו יוצא ומתברר ביחס לחוויית ההגירה\ עקירה שחווה. זה המקום להזכיר את בני דורו האמנים: פיליפ רנצר, יהודית מצקל ז"ל וחיים מאור גם הם היגרו מרומניה לישראל בילדותם ואפשר לראות את ההגירה כבסיס נביעה מרכזי נוסף ביצירתם.

4. באוהאוס הוא שמו של בית ספר לעיצוב ואדריכלות שפעל בגרמניה בתקופה שבין שתי מלחמות העולם, בין השנים 1919-1933. הבאוהאוס ידוע בעיקר כסגנון אדריכלי, אך עסק גם בתחומים של עיצוב פנים ועיצוב הריטים וכלי בית שונים - תחומים שנלמדו בבית הספר עוד לפני שמקצוע האדריכלות נלמד בו.

5. קטלוג התערוכה 'ארזתי לבד', גלריה עירונית לאמנות רחובות. אוצרת: אורה קראוס. יוני 2017.

נאוה הראל-שושני ; מציאות תפורה

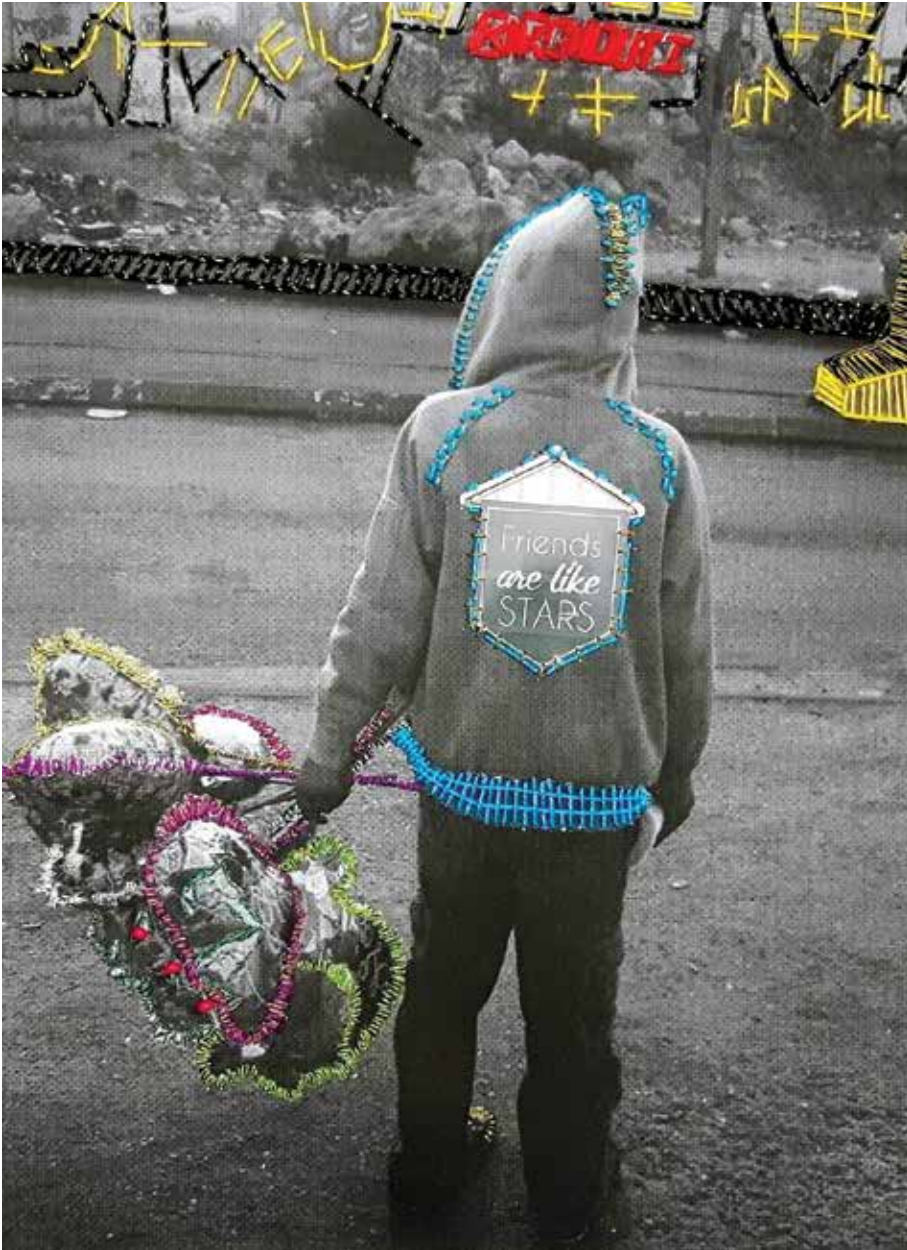

התערוכה מציגה מדגם מעבודותיה האחרונות של האמנית והאוצרת נאוה הראל-שושני. שם התערוכה מתייחס למציאות קיימת אך בו בעת מעורר תהיות: על איזו מציאות אנחנו מדברים? מהי מציאות שנתפרה? האם היא התקבעה או אולי היא 'מטופלת', האם השם מעיד על מהלך של שינוי 'המציאות', מי תפר את 'המציאות'? האם המציאות 'נתפרה' לנו/ עברנו? האם אפשר 'לתפור מציאות' באופן אחר? פעולתה האמנותית של נאוה נעשית מתוך תחושת דחיפות לתגובה ביחס למציאות שסביבה, תוך שהיא ערה לשפתה העכשווית של האמנות, כמו גם לעבודות אמנות אייקוניות שהתקבעו בזיכרון הקולקטיבי האמנותי בארץ ובעולם. העבודות הן תגובה למה שיש' והיא נוטלת חופש מלא לפעול בכל מדיום ודרך שתחפוץ. מנעד עשיר של דרכי עבודה שאת חלקן למדה באופן מסודר, חלקן לימדה את עצמה או ליקטה בדרכה. מטרתו של האקטיביזם האמנותי הוא לעורר

אותנו מתרדמתנו הדוגמטית, לקרוא לנו לפעולה, להעיר את הישן בתוכנו. שתי עבודות צילום מטופלות הן בבחינת מבוא לתערוכה: 'העיניים הגדולות של המדינה', ו'העיניים הגדולות של המדינה'. אלו שתי עבודות (2014) המאזכרות עבודות אייקוניות של מיכל נאמן¹ (1974). העבודות הצילומיות קושרות אל היסטוריה מקומית ואמנותית. הן עצמן היו בבחינת אקטיביזם אמנותי והתקבעו בזיכרון הקולקטיבי, והן פועלות אצל 'הצופה הזוכר'. אצל הצופה שעברו הן חדשות - התהליך מורכב יותר. עליו להבין את ההקשר ומתוכו להבין את הפעולה. בכל מקרה הן מכריחות את המבית להתייחס אל נוף, אל פעולה אמנותית, אל היסטוריה מקומית. ההתייחסות ליצירות נבחרות של אמנים שונים, ההתכתבות איתן, הציטוט מהן והיצירה בהשראתן או בעקבותיהן, מהוות עבור נאוה תהליך מסקרן ומאתגר כאחד. היא 'שותלת נוף אחר' (אחר מנוף הים שבו השתמשה מיכל נאמן במיצב), נוף שהוא לא פחות פוליטי, נוף שאול

1. "העיניים של המדינה" היא עבודת מיצב שנוצרה על ידי מיכל נאמן בשנת 1974. נחשבת לאחת מיצירות האמנות המושגיות המרכזיות באמנות הישראלית של המאה ה-20. המיצב כלל הצבת שני שלטים עליהם נכתב בצבע טורקיז הביטוי "העיניים של המדינה", הביטוי הופיע בדבריו של לוחם בקרב על החרמון במלחמת יום הכיפורים שאמר זאת בראיון לצוות טלוויזיה מהערוץ הראשון. נאמן: "צבעתי שני שלטים בגודל 3x1.8 מ' בלבן. עליהם כתבתי בירוק אומרגד "העיניים של המדינה". הם הובאו אל שפת הים של חוף שרתון בתל-אביב בעונת הסתיו והוצבו שם. האחד על החוף (הוצמד לשלט האוסר על הרחצה), השני במקביל לו - על המזח. לאחר שלושה ימים נעלמו שני השלטים מן החוף. בקטלוג תערוכה (מוזיאון ת"א 1978) הסבירה נאמן את העניין שלה בגבולות ובקטגוריות כחלק מביקורת חברתית ופוליטית שלה על החברה הישראלית בעידן שלאחר מלחמת יום הכיפורים: "מדינה העסוקה בגבולות של עצמה, מצביעה על ההיקף שלה ומוטרדת בלי הרף מהקשרים שבין מעשי עבר ומעשים בהווה. סביב הגבולות נאסף צרור של דברים ודימויים - חוף ים, קו מודד ומסמן, קו מקיף, קו סגור (גבול), קו פתוח (ים), שלטים, מפות. בצד גיאוגרפיה, יש היסטוריה סמיכה מאוד "מיילדת" בלי הרף דימויים, מטבעות לשון, סיסמאות המתנוססות מתוך מצבים, מתמצות אותם, משטחות אותם. נוצר אוצר של דימויים ויזואליים בצמוד לדימויים מילוליים, הידוק שלהם יחד הוא שמעניין אותי".

המעורר תגובה. 'העיניים העצומות', הן למול מטע זיתים הרוס של משפחה פלשתינית (נאוה מקפידה להוסיף לכותרת העבודה את שם המשפחה שמטעה נהרס כמי שמסמנת לא רק את הפעולה אלא גם מציינת בשם את נפגעייה). עיניים עצומות הן עיניים שאינן רואות או רוצות לראות נכוחה. נאוה הופכת את הנראה כך שברור לצופה ש'העיניים עצומות לרווחה' כלומר רואות / לא (רוצות) לראות. עבודה אחרת היא 'העיניים הגדולות' והן אל מול נוף אחר ששתלה: נוף התיישבות מעבר לקו הירוק (צילום: אסתי צאל). "עיניים גדולות" הוא ביטוי המסמן חמדנות (הכותרת תורגמה על ידה לאנגלית: "Greedy Eyes"). גודלן של העבודות שיצרה, (ביחס לגודל המקורי של העבודה של נאמן - כרזה בחוף ים), צנוע ומתאים לשאר העבודות בתערוכה. גוף העבודות העיקרי בתערוכה הן עבודות צילום מודפסות, תפורות ורקומות בחוטים צבעוניים ובחרוזים. "אני רוקמת על תצלומים של אמנים שונים" ומעטרת אותם בחומרי טקסטיל וחרוזים. כך אני הופכת את האסתטיקה והיופי ל'מלכודת דבש' שאמורה לגרום לצופים להיחשף למציאות הקשה שנמצאת לידנו. מציאות של עם שחי בדלות משפילה, ללא חירות וללא זכויות". נאוה מנסה לרכך, לייפות, להוסיף צבע לצילומים המודפסים כדי שנביט שוב בסיטואציה ובעיקר באנשים. באופן הזה העיניים המביטות - מסכימות להשתהות, לא למהר ולעצום עיניים נוכח המציאות, ואז מתרחש קסם: העיניים זוכרות את חיובו המבוש של ילד, את מבטה הגאה של נהגת האמבולנס, כמו גם את הסיטואציות הבלתי אפשריות במחסומים. "אני מניחה שגוף עבודות כזה,

קבוצת עבודות נוספת בתערוכה, בולטת גם בגוף העבודות המתהווה של נאוה. אלו הם אובייקטים המתכתבים עם עבודות אייקוניות (כדוגמת עבודתו המפורסמת של מרסל דושאן⁴ אשר הופכת באמצעות 'טוויסט' אישי לעבודה עכשווית ואחרת). אובייקטים אחרים נשענים על חפץ, מעשה יד: 'הרוגטקה' שנחווה בעבר כמשחק ילדים ועברה להיות אמצעי לחימה של נערים בשני צדי המתרס (נערי הגבעות בהתנחלויות, ונערים ערביים בשטחים). כלי נשק תמים לכאורה, שההיסטוריה המקומית מלמדת כי ביכולתו לשנות גורלות ולהכתיב מציאות.

העבודות צריכות להוציא את המתבונן מאזור הנוחות שלו כדי שיוטרד עד כדי נקיטת עמדה. את עצמה מגדירה היום נאוה הראל-שושני כ"ארטיביסטית" = אמנית אקטיביסטית. זוהי הגדרה חדשה יחסית בלקסיקון האמנות העכשווי, שמשמשת אמנים הבוחרים מעבר למעשה האמנותי, לנקוט באמצעות העבודות עמדה כלפי הסביבה.

2. בעיקר על צילומיה של תמר פליישמן, אקטיביסטית שמצלמת בשטחים וכן של אלכס ליבק

3. מתוך טקסט שכתבה לתערוכה ומוצג בתוך מחברות התערוכה בחלל ה'אמנאוצר'

4. מרסל דושאן, גלגל אופניים, 1913

רוני וחדוה ראובן ; מדורת השבט/ת

העבודות של רוני וחדוה ראובן מתפרסות על פני שני חדרים סמוכים ופועלות כמיצב אחד. עבודת האחד מקיפה את השנייה ולהיפך עבודת השנייה היא כמרכז לעבודת האחד.

בני הזוג פועלים עשרות שנים בשדה האומנותי. רוני ראובן מנהל ואוצר זה עשרות שנים את הסדנה לאמנות ביבנה – מרכז לתערוכות ולחינוך לאמנות. חדוה ראובן עוסקת בטיפול באמצעות אמנות. כל אחד מהם סלל את דרכו באמנות. העבודה המשותפת, המתרחשת זה שנים רבות, מאפשרת לצופה מפגש עם שפת אמנות מגובשת שכל אחד מהם שכלל במהלך השנים, אבל גם עם שלם הבנוי מחלקים שכל אחד מהם עומד בפני עצמו וביחד הסך הוא שלם גדול יותר ומעצים.

שם התערוכה 'מדורת השבט/ת' נבחר ע"י חדוה ורוני והוא מחזיר אותנו לזיכרון הנמצא בתת המודע, מעבר לתרבות ולסך הזיכרונות שצברנו. הוא שייך לתחילת ההיסטוריה האנושית: מקום קדום בו נהגו לשבת ולנהל תקשורת בסיסית, בו התקבלו החלטות גורליות. מקום שמשמעו הגנת הקבוצה על היחיד, בו נדונו עניני ביטחון, הגנה, שלום, נקודת מרכז. התערוכה המשותפת מרפררת לקיום שבטי, קדום, משפחתי, בטרם ציביליזציה. אנחנו בנמצאים בתוך חדר שבו מעין תפאורה: שרידים לפעולה של אדם, כלים? חניתות?

נעליים שהושארו? כלי מטבח? לחם שתפח? ציורי מערות?. על חלק מהכלים מצוירת שפה שאינה קריאה. נדמה שאנחנו במעין מיני עולם, סמי ארכיאולוגי. האם ארכיאולוגיה יכולה להיות מומצאת?

בדומה לאמנים רבים בני תקופתו, הושפע רוני ממורים כרפי לביא, ומתנועת הדאדא שאפשרה לעוסקים באמנות מרחב חדש ביחס ל'רדי מייד'. רוני בוחר לעבוד על מצעים 'בעלי היסטוריה', שאינם חדשים ובכך נדמה שהוא פועל או נמצא, מרגיש על רצף של עשייה.

לתערוכה זו בחר במוטות עץ, המשמשים בד"כ לתמיכה בעצי נוי בשדרות עיר. על גביהם צייר ציורי נוף אקספרסיביים בצבעוניות כהה. ההצבה בגלריה מאזכרת הצבת חניתות, חלקן מונחות בתוך מנשאים בקיר כאילו זה עתה הושמו לאחר חזרה מציד או מלחמה, והן פורצות ומזדקרות. חלקן מונח באופנים שונים בחלל החדר. הציורים על גבי המוטות ועל גבי הקירות מאזכרים יער ומים ועומדים בניגוד לעבודותיה של חדוה. בעוד שהעץ המצויר, כמוט ניצב, מזדקר, ספק כחנית מצוירת-יש בן מן הזכריות הפאלית, הרי שעבודותיה של חדוה הן בבחינת השלמה נקבית: הן עגולות, רכות, אימהיות. לא מחפשות להיות מושלמות. אלו מסות גופניות, קמורות. על גביהן היא פועלת בציור, חריצה, חירור, ונדמה שאף כותבת

שפה - כתיבה קדומה אך לא מובנת. הצבת עבודותיה הגדולות במרכז ובסמיכות האחת לשנייה מאזכרת מקום בו מתרחשת פעולת בישול או אפייה. הכלים גדולים, חסרי תכלית ברורה והם פועלים אולי כסימון אולי לתנורים של השבט, סירי עבודה, גופים שסביבם מתרחשת פעולה מרכזית. הבחירה לא לצבוע את הכלים אלא להשאירם בחומריהם העזה, הבסיסית, היא בחירה מכוונת. העבודות 'ידעו אש' ואילו עבודותיו של רוני - באות מהיער ומשפע של מים. נדמה שאלו פעולות משלימות - מים ואש.

אחת העבודות בתערוכה היא עבודה שנעשתה במשותף וחומריתה מפתיעה: היא עשויה בטון: בבחינת חומר מורכב, חדש ואחר המסמן את שפתו החדשה של השבט ואת אפיונו של המקום. היער הוא קמאי, קדום. השבט הוא בבסיס ההתגודדות האנושית אבל הבטון הוא סמלו החדש של השבט המודרני. הוא של כאן ועכשיו - 'אלבישך שלמת בטון ואבן'. העבודות של רוני וחדוה מגיעות מתוך הנפש וכולן רגש. הבעבע העמוק משתחרר תוך מחווה לתקופה קדומה, למצב קדום ואולי אוטופי תוך שהם מסמנים סימונים גם למקום, לכאן ועכשיו.

1. שם תערוכת היחיד האחרונה של חדוה 'עדיין מתכתבת' (בית האמנים ת"א, אוצרת: דליה דנון, 2018) מתייחסת לכתיבה המומצאת על גבי החומר.

25

24

פרטי עבודות

אריה ברקוביץ

- עמוד 9 – איפה אריה? עץ, פלסטיק סלופיפ, 240/40 ס"מ, 2018.
עמוד 10 – בית עם הר עץ, איטונג וקרמיקה צבועה זהב, 20/80 ס"מ, 2018.
עמוד 11 – בית מול ענן אקריליק על בד, 100/150 ס"מ, 2016.
עמוד 12 – לילה בעיר אקריליק על בד, 100/150 ס"מ, 2018, 2016.
עמוד 13 – שורשים מתכת, עץ, 40/10 ס"מ, 2018.

נאוה הראל-שושני

- עמוד 15 – (צילום עליון) העיניים הגדולות של המדינה צילום מטופל, בעקבות מיכל נאמן, 42/28 ס"מ, 2013. צילום: אסתי צאל (צילום תחתון) העיניים העצומות של המדינה צילום מטופל, בעקבות מיכל נאמן, 42/29 ס"מ, 2013.
עמוד 16 – תבונת חוה, רדי מייד, 27/32 ס"מ, 2012.
עמוד 17 – רקמת עצב הדפס צילומי על קנבס, מעוטר, 27/34 ס"מ, 2018. צילום: תמר פליישמן.
עמוד 19 – (צילום עליון) מציאות תפורה 11 הדפס צילומי על קנבס, מעוטר, 32/24 ס"מ, 2018. צילום: תמר פליישמן.
(צילום תחתון) מציאות מטופלת 4, הדפס צילומי על קנבס, מעוטר, 50/40 ס"מ, 2017. צילום: תמר פליישמן.

רוני וחדוה ראובן

- עמוד 21 – מסדרת מדורת השבט/ת (פרט), רוני ראובן, טכניקה מעורבת על סנדט עץ, 180X8X8 ס"מ, 2018.
עמוד 22 – מסדרת מדורת השבט/ת רוני ראובן, טכניקה מעורבת על עץ לבד, 70/110 ס"מ, 2017.
עמוד 23 – מסדרת מדורת השבט/ת רוני וחדוה ראובן (עבודה משותפת), טכניקה מעורבת על חומר ובנפי מאוורר מפלסטיק, 6X17X11 ס"מ, 2017.
עמוד 24 – מסדרת מדורת השבט/ת חדוה ראובן, טכניקה מעורבת על חומר, (עבודה עליונה) 7X35X35 ס"מ, (עבודה תחתונה) 4X10X20 ס"מ, 2018.
עמוד 25 – מסדרת מדורת השבט/ת (מראה הצבה) רוני ראובן, טכניקה מעורבת על סנדוד עץ וגלגל קרטון, 190X8X8 ס"מ, קוטר של הגלגל קרטון 20 ס"מ, 2018.
-

גלריה עירונית לאמנות, בית גורדון-לונדון, ראשון-לציון

מנכ"ל החברה העירונית לתרבות, נופש וספורט אלי פולק
מנהלת אגף אמנות, כותרים ומורשת רות מקבי
מנהלת תחום אמנות אפי גן

תערוכות אוגוסט - אוקטובר 2018

אוצרות אמנאוצר : אפי גן אוצרת, דורון פישביין אמן

קטלוג:

עיצוב סטודיו עידית וענת www.iditanat.co.il

הפקה דפוס כתר

צילום עבודות של אריה ברקוביץ אבי חי

צילום עבודות של רוני וחדרה ראובן עמרם כהן

כל המידות נתונות בס"מ גובה/רוחב/עומק
כל הזכויות שמורות לגלריה העירונית לאמנות, ראשון-לציון ולאמנים

אחד העם 8, ראשון לציון, טלפון: 03-7572821, www.hironit.co.il

החברה העירונית וראש"צ
לתרבות נופש וספורט
אמנות כותרים ומורשת

משרד
התרבות
ובספורט

ראשון לציון
אחם במרכז